

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Officio Hominis Christiani In Persecvtione Constitvti

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

Frustra sperari de persecutione gloriam apud Deum, si quis eam & propter fide[m] Christianam in schismate patiatur. Cap. XX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30333

*Frustra sperari de persecutione gloriam apud
Deum, si quis eam & propter fidem Chri-
stianam in schismate patiatur.*

CAPVT XX.

FAllitur tamen quisquis in schismate constitu-
tus, & ab Ecclesiæ Catholicæ castris suo iudi-
cio & voluntate segregatus, gloriâ sibi apud
Dominum de sua passione promittit, non modo
si propter suam separationem & obstinatæ mentis
errorem infestas sibi sentiat mundi potestates, ve-
rùm etiam si propterea quod nomen Christianum
profitetur, ab huius nominis inimicis persecu-
tionem patiatur. Verissima enim Apostoli senten-
tia est: Si quis etiam tradiderit corpus suum ita ut
ardeat, charitatem autem non habuerit, nihil id ei
profuturum esse. Nullum igitur sine charitate vel
esse vel nominari martyrium potest (inquit Op-
tatus) sine qua maxima & imperiosa virtus caret
effectu, sine qua nihil valet omnium scientia lin-
guarum, sine qua nihil potest etiam societas ange-
lorum: Habere autem non potest charitatē, qui tan-
to scelere diuidat vnitatem. An aliud grauius esse
delictū potest, quàm aduersus Christū stare? quàm
Ecclesiâ eius, quâ ille suo sanguine parauit & con-
didit, dissipare? quàm Euangelicæ pacis ac dilectio-
nis oblitū, contra vnanimē & concordē Dei popu-
lū, hostilis discordiæ furore pugnare? Huius igitur
maculæ summa deformitas, nullâ superesse patitur
afflictionis dignitatē: & gloriâ quæ apud Deū spe-
rari de tolerata persecutione potuerat, intercipit
& abolet. Ac beati quidē sunt qui persecutionē
patiūtur, sed propter iustitiâ. Iustus autē ex fide vi-
uit; quæ fides, vt mortua non sit, & credentem vi-
uificare possit, per dilectionem operatur. Vnde
conficitur, eum qui fidem aut dilectionē non ha-
beat, iustitiâ habere non posse. Quocirca nec pro-
pter iustitiâ patitur quâ non habet, nec propter
opus

1. Cor. 13.

Optatus
Mileuita-
nus lib. 3.

*Sic Aug.
de sermon.
Domini in
moise lib. 1.*

*Lib. de pa-
tientia ca.
26. qui D.
Aug. inscri-
bitur.*

opus vllum iustitiæ ipsi inhærentis, cuius experte esse comprobatur. Multi hæretici (inquit August.) nomine Christiano animas decipiētes, multa cum exultatione patiuntur, sed ideo carent mercede, quia non patiuntur propter iustitiam: quia vbi fides sana non est, non potest esse sana iustitia. Iustus enim ex fide viuit. Neque mercedem aliquam sibi promittant schismatici, quia similiter vbi non est charitas, ibi non potest esse iustitia. Neque tamen existimandum est, vituperandam eorum semper esse patientiam: Si quis enim (vt scriptū est in lib. de patientia apud Augustinum) nō habens charitatem, quæ pertinet ad vnitatem spiritus & vinculum pacis, quo catholica Ecclesia congregata conuertitur, in aliquo schismate constitutus, non Christum neget patitur tribulationes, angustias, famem, nuditatem, persecutionem, pericula, carceres, vincula, tormenta, gladium, vel flammam, vel bestias, vel ipsam crucem timore gehennarum & ignis æterni, nullo modo ista culpāda sunt: imo verò & hæc laudanda patientia est. Non enim dicere poterimus; melius ei fuisset vt Christum negando, nihil eorum pateretur, quæ passus est confitendo: sed existimandum fortasse tolerabilius ei futurum iudicium, quàm si Christum negando cuncta illa vitaret: vt illud quod ait Apostolus: Si tradidero corpus meum vt ardeam, charitatem autem non habeam, nihil mihi prodest; nihil prodesse intelligatur ad regnum cælorum obtinendum, non ad extremi iudicij tolerabilius supplicium subeundum. Consequentibus autem verbis, sic astruit non esse illam damnandam schismaticorum patientiam, vt etiam Dei donum esse declarat. Sanè vti pertinet ad Dei gratiā, quod in Christum adhuc credunt, sanamq; retinent Catholicæ fidei, magna sæpe ex parte, doctrinam: ita numerandum est in Dei muneribus, quod pro ea decertare non dubitent, vsque ad sanguinis profusionem. Sed

scus

sicut negandum non est hoc esse Dei donum, ita
 intelligendum est (inquit August.) alia esse Dei *Cap. 27 lib. de patientia*
 dona filiorum illius Hierusalem, quæ sursum libe- *& cap. 28.*
 ra est mater nostra. Hæc sunt enim quodammodo
 hæreditaria, in quibus sumus hæredes Dei, cohæ-
 redes autem Christi. Alia verò eiusmodi, quæ pos-
 sint accipere etiam filij concubinarum, quibus Iu-
 dæi carnales & schismatici vel hæretici compa-
 rantur. Quamvis enim scriptum sit: Eijce ancillam *Galat. 4.*
 & filium eius: neque enim erit hæres filius ancillæ
 cum filio meo Isaac; tamen filios concubinarum,
 quando à filio suo diuisit Abraham, nonnulla eis *Genes. 25.*
 etiam largitus est munera, ne omnino relinque-
 rentur inanes, non vt tenerentur hæredes. Sunt
 autem heredes, quibus dicitur: Non accepistis spi- *Roma. 8.*
 ritum seruitutis iterum in timore, sed accepistis
 spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus
 Abba pater. Charitas igitur quæ Dei filios facit,
 ipsa eadem est quæ hæredes constituit. Quod etsi
 non habent hæretici & schismatici, ideoq; ad hæ-
 reditatem peruenire non possunt, tamẽ dona Dei
 quædam habent, veluti munuscula, quæ vitupe-
 randa non sunt, quia Dei sunt: nec tamen ad con-
 sequendum regnum cælorum, in quo beata est illa
 hæreditas, cuiquam sufficiunt. In his igitur illa
 ponenda est hæreticorum & schismaticorum pro
 Christi confessione patientia. Nam quando pro
 suo errore falsoque dogmate patiuntur, si (vt fit)
 fortiter & alacriter etiam perferre tormenta vi-
 dentur, non hoc Dei munus vllum facit, sed cæca
 mentis obstinatio: quæ sensu proprio superbè de-
 lectata, & ab erroris ac superbæ spiritu ludificata
 & possessa, vel stupore vel animositate quadam
 tormenta contemnit. Vnde & pro apertis sceleri-
 bus, non vt ea puniant, sed vt perpetrent, multa
 homines grauissima perferunt. Nõnne de quo-
 dam nobilissimo patriæ parricida, sæcularium li-
 terarum loquuntur authores, fuisse eum patien-
 tem

tem

*Aug. serm.
13. de ver-
bis Apo-
stoli.*

*Vide Aug.
lib. de pa-
tencia c. 5.*

Genico. 8.

2. Cor. 13.

Canon. 17.

tem inediae, algoris, vigiliae, supra quam cuiquam
credibile est? Quid de latronibus dicam? qui cum
insidiantur viatoribus, noctes perpetiuntur in som-
nes, atque ut transeuntes excipiant innocentes,
sub qualibet asperitate caeli nocentem animum
corpulque defigunt. Quidam vero (quod & antea
memorauimus) inuicem torfisse perhibentur, ita
vt exercitatio contra poenas, nihil distaret a poenis.
Nec tantum fortassis excruciabantur a Iudice, vt
a dolentibus veritas exprimeretur, quantum a suis
socijs, vt a patientibus non proderetur. Et tamen in
his hominibus miranda est potius quam laudanda
patientia, imo nec miranda nec laudanda, quae nulla est,
sed miranda duricia, neganda patientia. Cum ergo vide-
ris quempiam aliquid ferre patienter, noli continuo
laudare patientiam, quam laudanda non ostendit nisi
causa patienti. Quando enim haec bona est, tunc illa
vera est: quando non polluitur haec cupiditate, tunc
illa a falsitate discernitur. Sicut enim sanctos cha-
ritas fortes efficit (fortis enim vt mors dilectio: &
aquae multae non potuerunt extinguere charitatem,
nec flumina obruent illam) sic & cupiditas obfirmat
animos ad dura quaeque perpetienda falsa quadam spe-
cie patientiae. Quantoque maior est in sanctis charitas
Dei, tanto magis pro eo quod diligitur: & quanto
maior est in peccatoribus cupiditas mundi, tanto
magis pro eo quod concupiscitur, omnia toleratur.
Denique sicuti charitas diffusa est in cordibus no-
stris, non ex nobis, sed per spiritum sanctum qui datus
est nobis, & idcirco vera fortitudo & patientia ex
Deo est quam gignit charitas, quae magnanima est
iuxta Apostoli testimonium, & omnia tolerat: ita
falsa fortitudo, vti & ipsa cupiditas, ex nobis est, &
ex mundo, non ex patre, a quo est omne donum op-
timum & datum perfectum. Fortitudinem Gentilium
(ait Consilium Arausicanum) mundana cupiditas,
fortitudinem Christianam Dei charitas facit, quae dif-
fusa est in cordibus nostris, non per voluntatis arbi-
trium,

trium, sed per spiritum sanctum qui datus est nobis, nullis meritis gratiam preuenientibus. Quapropter qui mirantur & quaerunt: Si voluntas hominis sine villo Dei adiutorio, viribus liberi arbitrij tam multa graua & horrenda perfert, siue in animo, siue in corpore, vt mortalis vite huius & peccatorum delectatione perfruatur, cur non eadem ipsa voluntas, naturali sibi possibilitate & robore sufficiens, sine Dei adiutorio quicquid laboris vel doloris ingeritur, pro iustitia & vita aeterna patientissimè sustinet? Hoc (inquam) qui quaerunt & mirantur, non attendunt de ipso quoque amore, ex quo vera vel falsa oritur fortitudo: Similiter quaeri posse: cur cum hanc vitam aut eius comoda tanto ex nobis amore concupiscamus & prosequamur, non etiam ex nobis Deum praecunctis rebus creatis amare queamus? Vbi in promptu ratio est, quia per vnum peccatum quod intrauit in mundum, corrupti & deprauati sumus, vt tanquam febricitates noxia quidem quaeque delectent, salubria vero velut insipida respuantur. Ex hoc vitio, quo omnium infecta & debilitata natura est, valemus in malis, & in ijs ardemus quae mundi sunt: in bonis vero & ijs quae ad pietatem salutemque aeternam pertinent frigemus, languemus, atque deficimus. Itaque vndecunque perditii homines pro sua iniquitate cuncta minantia & aduersantia perferant, vera certe patientia & fortitudo, quae recta est atque laudabilis, & vocabulo digna virtutis, non nisi ab illo est cui dicitur: Deus meus, eripe me de manu peccatoris, & de manu contra legem agentis & iniqui, quoniam tu es patientia mea Domine, spes mea a iuuentute mea. & iterum: Fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem. Nostra enim ipse patientia est atque fortitudo, quia suos cultores facit quaelibet huius mundi terriculamenta & tormeta mirabiliter tolerare, adeoque inuicta protectione contra omnia vitia corroborat, vt animum nec blanda

vide Prosperum lib. 3 de vita contemplatiua cap. 20.

*Psal. 70.
Isaia 12.
Prosper lib. 2. de vita contemplatiua c. 20.*

diffol-

*Vide Bernardum,
serm. 66.
in cantica.*

*Vide Augustinum lib. 1.
de ciuitate
Dei per aliquot
capitula. & tracta.
11. in Ioannem,
& lib. 2. contra
secundam Epistolam
Gaudentij cap. 28.
& Episto. 50.
lib. 2. contra
vra literas Petilianij
19. & 99.
Lib. 3.
Serm. de
patientia.*

dissoluant, nec aduersa deiciant. Sicut immundus spiritus, Dei semper superbus æmulator, vt suos & ipse martyres habeat, eos quos possederit, aduersus quoscunque dolores & labores obdurat; nec mirandum est si tantum in ijs valeat, tantumque sit efficax, vt ab alio mortem illatam alacri vultu & lætis animis excipiant, cum nonnullos etiam huc malorum impellat, vt mortem sibi ipse consciscat, tanta prorsus obstinatione moriendi, vt secretiora quoque loca petant, vbi remotis & inscijs omnibus, non assit qui propositum crudelissimæ voluntatis impediatur. Persuasit olim quoque Platonis discipulis, vt quoniam legerant immortales animos, beatiusque illos extra corpora, quam in corporibus agere, præcipitio sibi finirent hanc vitam, animosque suos carnis custodia & carcere liberarent. Persuasit hoc & Circumcellionibus, schismatico Donatistarum spiritu furentibus, qui (vt Optatus ait) vel sibi percussores sub cupiditate falsi martyrij in suam perniciem conducebant, vel ex altorum montium cacuminibus viles animas proijcientes, se præcipites dabant. Omitto huius generis alia quedam, quæ huc conferre possemus, nisi satis demonstrasse videremur, non esse mirandam hæreticorum & schismaticorum patientiam, si quando contigerit eos pro suo errore vel schismate asperos tolerare dolores, aut ipsam etiam vitam profundere. Sicuti nec Philosophorum patientiam Cyprianus est admiratus, tametsi hanc illi prædicare & tanquam admirabilem ostentare solerent: quoniam apud illos tam falsa (inquit) patientia, quam falsa sapientia est. Duritia igitur hæc aut pertinacia, non fortitudo est, & Diaboli sunt non Christi martyres, tanto profecto nequiores, quanto minus ab iniquitate aut errore potuerint iusta seueritate vel terrente, vel torquente reuocari. Si verò, vt initio propositum est, hæreticis atque schismaticis causa moriendi

riendi sit Christianę religionis inter eius inimicos Iudæos vel Paganos libera professio (quanquam non est ea uti prior obstinatio sceleratę mentis, nec vituperanda patientia) nec sic tamen Christi martyres sunt, à cuius familia & corpore recesserunt: nisi quos forte in ipsa mortis expectatione recessisse ab Ecclesia & catholica religione pœnituerit. Namque iure inter Christi martyres beatus Hippolytus celebratur, qui (vt ait Prudentius:)

Quondam schisma Nouati

Presbyter attigerat, nostra sequenda negans.

Hic igitur munere Catholicę fidei reddito,

Quum iam vesano victor raperetur ab hoste,

Exultante anima carnis ad exitium,

Plebis amore sua multis comitantibus ibat,

Consultus quamnam secta foret melior.

Respondit: fugite, ô miseri, execranda Nouati

Schismata, catholicis reddite vos populis.

Una fides vigeat, prisco qua condita templo est,

Quã Paulus retinet, quamq; cathedra Petri.

Qua docui, docuisse piget, venerabile martyr

Cerno quod à cultu rebar abesse Dei.

Est etiam apud Eusebium ex quodam Apollonio de Martyribus ab hæresi Montanistarum resipiscens scriptum his verbis: Sancti martyres, qui pro vera fide martyrium ducunt, cum de Ecclesia procedentes ad passionem ducuntur, si qui fortè inuenti fuerint de hæresi Phrygum, secernunt se ab ijs, & respuunt eorum societatem, nec vlllo genere cum iam martyrij palmam teneant, spiritui Montani & Maximillę acquiescendum putant. Sicut & nostris temporibus apud Apamiam, quę est supra Meandrum posita, gestum scimus à Gaio & Alexandro, qui de Eumenia martyres extiterunt. Bussyrin quoque narrat Tripartita historia, cum de hæresi esset Abstinëtium, clarissimã fortissimamq;

Lib. 5. eccl. hist. ca. 16.

Tripart. hist. lib. 6. cap. 13.

L con-

confessionem habuisse, sed acta postea de hæresi
 pœnitentia, in Ecclesia catholica esse conuersatū,
 Sic igitur immutatis & pœnitētibus macula schis-
 matis sanguine deletur: sic diuulsum prius à cor-
 pore membrum suo rursus capiti, membrisq; cæ-
 teris copulatur: sic cum venia & plena remissione
 delicti, corona datur martyrii. De his verò qui ob-
 firmatum in finem vsque gerunt animum, loqui-
 tur Cyprianus, & dicit: Tales si occisi in confes-
 sione nominis fuerint, macula ista nec sanguine
 abluitur, inexpiabilis & grauis culpa discordiæ
 nec passione purgatur. Esse martyr non potest, qui
 in Ecclesia non est: ad regnum peruenire non po-
 terit, qui eam quæ regnatura est derelinquit. Pa-
 cem nobis Christus dedit: concordēs atque vna-
 nimes esse præcepit: dilectionis & charitatis sce-
 dera incorrupta atque inuiolata seruari mandauit.
 Exhibere se non potest martyrem, qui fraternam
 non tenuit charitatem. & infra: Cum Deo (in-
 quit) manere non possunt, qui esse in Ecclesia
 Dei vnanimēs noluerunt: ardeant licet flammis, &
 ignibus traditi vel obiecti bestijs, animas suas po-
 nant, non erit illa fidei corona, sed pœna perfidiæ,
 nec religiosæ virtutis exitus gloriosus, sed despe-
 rationis interitus: Occidi talis potest, coronari
 non potest. Similiter August. Si aliqua ingruen-
 te persecutione, tradant ad flammās nobiscum
 corpus suum pro fide, quam pariter continentur,
 tamen quia separati hæc agunt, non sufferentes
 inuicem in dilectione, neque studentes seruare
 vnitatem spiritus in vinculo pacis, charitatem
 vtique non habendo, etiam cum eis omnibus quæ
 nihil eis profunt, ad æternam salutem peruenire
 non possunt. De confessione quoque Cyprianus
 idem significans esse iudicium: Nicostratus (in-
 quit) desertor Ecclesiæ, confessorem se vltro iu-
 rat & prædicat, cum Christi confessor nec dici,
 nec esse iam possit, qui Christi Ecclesiam negauit.
 Nam

*Lib. 1. con-
 tra Donat.
 cap. 9.*

*Li. 2. epist.
 epistola 8.
 Item lib. 4
 epi epist. 2
 & li. 1. ep.
 epistola 1.*

Nam cum Paulus Apostolus dicat: Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne vna. Sacramentū istud magnum est, ego autem dico in Christum & in Ecclesiam. Cum hoc (inquā) beatus Apostolus dicat, & Christum pariter atque Ecclesiæ vnitatem, indiuiduis nexibus cohærentem, sancta sua voce testetur, quomodo potest esse cum Christo, qui cum sponsa Christi atque in eius Ecclesia non est? Frustra igitur hæretici & schismatici de persecutione sibi blandiuntur, præsertim cum eam propter suæ separationis aut pestiferæ seminatio- nis merita patiuntur. Nec propterea iusti sunt, quia patiuntur persecutionem, sicuti nec semper iniqui sunt, qui eam inferunt. Itaque D. August. Donatis suas persecutiones, quas à catholicis se perpeti querebatur, assidue iactantibus, tanquā propterea boni essent ac iusti: illi verò qui eos persequerentur iniqui, pluribus locis respondisse reperitur: velut in eo libro quem scripsit contra Donatistas post collationem: Et facere (inquit) persecutionem non est iniquitatis indicium, quia & boni faciunt malis, & mali bonis: & pati persecutionem non est iustitiæ documentum, quia eam non soli boni pro pietate, sed mali pro iniquitate patiuntur. Cum enim dixisset Dominus: Beati qui persecutionem patiuntur; ne inde se iactent hæretici, addidit, propter iustitiam. Nam quanta mala nostris fecerint furiosissimi clerici & circumcelliones partis Donati, nostis & vos. Incensæ sunt Ecclesiæ, missi in flammam codices sancti, incensæ etiam priuatæ domus, rapti homines de sedibus suis, & omnibus quæ inerant ablati aut perditis, ipsi etiam laniati & excæcati. Nec ab homicidio potuit temperari, quamuis sit mitius huic luci mori, quàm istam lucem auferre viuenti, ventum est ad homines: non vt retenti aliquò ducerentur, sed tamen vt ista

paterentur. Nec tamen ideo nostros iustificamus, quia ista perpessi sunt: sed quia pro Christiana veritate, pro Christi pace, pro Ecclesie unitate perpessi sunt. Illi autem sub tam multis, sub tam seueris legibus, & sub tanta Ecclesie catholice, quam Dominus ei tribuit, potestate quid tale patiuntur? Si quando enim morte mulstantur, aut ipsi se occidunt, aut eorum cruentae violentiae dum resistitur, occiduntur: non pro communiione partis Donati, nec pro errore sacrilegi schismatis, sed pro apertis facinoribus & sceleribus suis, quae more latronum ruentes furore & crudelitate committunt: pro parte autem Donati vix aliquid tale patitur, quale Cecilianum Donato instante passum esse dixerunt. Aut ergo persecutio non omnis iniusta est, aut non est persecutio dicenda cum iusta est. Quapropter aut persecutionem pars Donati patitur iustam, aut persecutionem non patitur, quia patitur iuste. Non autem iuste passus est Caecilianus, quia innocens probatus & absolutus est. Haec tenet Aug. Quibus similia reperies apud eundem Epistola 50. quae scripta est de moderatè coercendis haereticis. Reperiuntur & Môtanistae sua olim iactasse martyria, aduersus quos scribens Apollinaris: Cum (inquit) in omnibus conuicti, nihil respondere potuerint, ad martyres confugiunt, dicentes multos se habere martyres, & hoc esse indicium quod verus sit apud eos propheticus spiritus. Quid ergo? Quia multi alij haeretici plurimos martyres habent, ideo acquiescendum est eis, quod etiam veritas apud ipsos sit? Nam primi qui dicuntur Marcionistae, habent plures martyres: sed quae esse poterit apud eos martyrij veritas, vbi Christi veritas non est? Possimus & nos ad similem modum respondere aetatis nostrae sectarijs. Ad suos enim martyres saepe Calvinistae confugiunt, atque hoc veritatis argumentum non infirmum censent. Quid ergo? num acquiescendum sectis

Apud Eusebium, li. 5. ca. 16. eccl. histor.

con-

contrarijs, quia plurimos & ipsæ martyres habent? Nam ipsi quidem, qui dicuntur Anabaptistæ, maiore multo martyrum numero triumphare videntur. Sed quæ possit apud eos esse martyrij veritas, vbi Christi veritas non est? Tenendumq; illud omnino quod ex diuo Augustino tritum iam est: Martyrem non pœnam facere, sed causam.

Adhibendum esse interdum Christiano defensionis officium.

CAPVT XXI.

Postremo in loco attingendum nobis est piæ defensionis officium: quo (quoad fieri potest) à sacerdotio, à clero, à templis, sacrisque omnibus persequentium sacrilegæ propulsantur iniuriæ: Hic enim se quoq; pietatis zelus vehementer exercit, ne res eæ quibus honoratur Deus & colitur, à prophanis hominibus conculcentur, aut certe in vsus alienos & prophanos rapiantur. Contra verò, quæ maior ac fædior esse queat irreligiøsæ mentis ignauia, quàm pro domibus, pro thesauris, pro agris suis stare: pro ministris verò Dei, pro templis, pro sacris altaribus & imaginibus nolle repugnare? Atqui Machabæorum in hoc præclara virtus & immortalis gloria cognoscitur, quod pro lege præcipuè & patrijs institutis, templisq; sancto fortiter steterint, impijsq; & blasphemis gentibus, quarum erat summum studiũ vnus veri Dei cultum euertere, ferro & armis restiterint. Quorum pro pietate conatus non solum Deus non neglexit, verum etiam mirabiliter adiuuit, scq; ipsum ducem præbens, cum illis & pugnavit, & vicit. Fuit ijs temporibus genti illi, curæ maximæ templi honor & dignitas, quod & tum cum eos Heliodori non expectatus in templum terruisset ingressus, magnopere declararunt. Alij enim gregatim de domibus consuebant, publica

L 3 suppli-